

Viðmerkingar til fiskivinnuprátið

OLAF OLSEN

Eg hoyri, at tað framvegis verður kjakað um heitið: Fólksins Ogn. Eg veit, hvør týdningur varð lagdur í heitið, tí eg var ein av fyra, sum lögdu tað fram, og tað, sum var orsøkin til, at eitt heitið skuldi finnast, var, at vit frá juridiskari síðu finga at vita, at landsstýrið ikki kundi fara inn at regulera fiskiskapin, uttan at hava fingið heimild frá løgtinginum til at gera tað. Tí var tað, og ikki tí, at hvør føroyingur skuldi hava sín part bókstavliga. At so nakrir halda fast um, at ætlanin var ein onnur við heitinum, tað passar ikki, men at teir vilja leggja ein annan

týdning í tað, er so nakað annað.

Eg siggi ikki, at loyvini eru givin í allar ævir, og at tey eru givin til ávísar persónar, alt eftir hvørjar politikkarar, teir kenna, er heldur ikki rætt. Loyvini vórðu givin til tey, sum høvdu verið í vinnuni. Hvussu nógv, tey høvdu rætt til var alt eftir, hvussu nógv veiðan hevði verið hjá teimum í eitt longri áramál. Eg haldi, at tað var rætt at taka atlit til tey, sum vóru í vinnuni, tí tey høvdu upp- arbeiitt eina vitan, sum var virðismikil. Síðani er einki loyvi givið til nakran tilvildarligan. Tað einasta, sum

eg veit um, er, at tað hava verið nøkur royndarloyvir latin til onkur skip, og táíð tað hevur vart eina tíð, og tað hevur víst seg, at tað kann geva eitt ískoyti til raksturin, so er loyvið givið permanent. Tað kann vera ein spurningur, um tað skuldi gevast til tann, sum hevur útint royndarfiskiskapin, ella tað skuldi býtast upp á fleiri.

Hvussu fastur er rætturin til fiskiloyvið?

Tað verður sagt, at rætturin er ómissiligur. Tað haldi eg ikki, hann er. Tað eru mong skip farin av knóranum, og tá hevur verið møguleiki hjá øllum at keypa. At tað skal eitt ávíst figgjarligt føri til at útvega sær eitt veiðifar, er náttúrligt. Tað vil tað vera í flestu førum, táíð ein skal byrja nakað nýtt. Tað eru mong skip, sum hava skift eigara hesi árin, og eg fylgi kanska ikki so væl við, sum eg havi gjørt, men tað gongur upp hjá mær at vita, hvussu skipini nú eita, og hvør eigur

tey, so tað eru nøkur, sum hava mist “tann ævinliga rættin”, sum røtt hevur verið um. Lógin sigur eisini nakað um, hvat skal til fyri at eiga rættin, t.d. um hann ikki verður nýttur ella treytirnar ikki verða fylgdar.

Alivinnan

Táíð alivinnan tók seg upp, bleiv hon roknað fyri eitt gullnám, sum øll skuldu hava rætt til, men har skuldi so eisini loyvi til, og eg haldi, at tað vóru omanfyri 80 loyvi, sum einaferð vórðu givin, men tað fóru mong av knór- anum. Tað vóru nógv fleiri enn tey 80, sum vildu hava loyvi, men øll finga ikki. Tá ið eg kom í landsstýrið í 1989 lógu minnst meg rætt 412 umsóknir um loyvi ósvaraðar. Onkrar vóru 8 ára gamlar. Eg spurdi restina av landsstýrinum, um eg kundi fáa loyvi at senda bræv til allar umsøkjjararnar og skriva, at tað varð einki loyvi givið tey næstu 2 árin, men um áhugi framvegis var tá, so vóru teir vælkomnir at søkja

aftur. Tað fekk eg loyvi til, og eg veit ikki, hvussu mangir mundu søkja aftur. Onkrir vóru deyðir, sum høvdu søkt. Nú verður alivinnan aftur roknað sum eitt gullnám, og so er spurningurin, hvussu mangir nú vilja sleppa aftur at nýta teir føroysku firðirnar, sum væl eisini er eitt slag av fólksins ogn, sum onkur vil definera teir til, ella at tey, sum hava yvirleva og ment hesa vinnuna til, at hon nú er ein stórir partur av okkara lívsgrundarlag, skal hava loyvi at eiga hana “í allar ævir”, ella til tey fara av knóranum, og onkur ann- ar yvirtekur hana. Tað má bert ikki verða soleiðis, at út- landingar sleppa at eiga hana burturav, og serstakliga ikki, at útlenskar sölufyritøkur sleppa at stýra henni, tí so kann tað enda við, at vit verða húskallar í egnum húsi, og meginparturin av vinn- inginum ikki kemur føroyska samfelagnum tilgóðar. Hetta er hent í summum menning- arlondum, og tað hevur ikki verið til teirra gagn. Eg veit,

at hetta ikki er lætt at fremja, men øll orka og vitan eigur at verða lögð í hetta.

Ikki so galið í Kolla- firði (í Føroyum)

Eg skrivi hetta ikki, tí eg eri partur av sakini longur, tí tað eri eg ikki, men eg havi mínar politisku hugsjónir framvegis. Alt kann gerast betur, eisini fiskivinnupolitikkurin, men eg haldi ikki, at tað gjøgnum árin hevur verið so galið, tí vit hava tað rættiliga gott í mun til onnur lond, og eg hoyrði ein fyrilestur hjá Her- mann Oskarsson í Løkshøll fyri nakað síðani, hvar hann vísti á, at kanska einki annað land hevði havt ein so áhald- andi vøkstur í búskapinum tey seinastu 60 árin sum Føroyar.

Latum okkum ikki koyra alt fyri bakka, men framvegis royna at tillaga alt við skili.

Ein maður segði, at her er ikki so galið í Kollafirði. Tað haldi eg eisini (her í Føroy- um).

Spírin og íverksetarin av vindorku útilokaður

FRANK DAVIDSEN

Í áratíggjur hevur SEV roynt at kvalt allari nýhugsan, tá tað snyr um vindorku. Sam- stundis sum okkara streym- harðu firðir høvdu verið ein sonn gullgruba, til at útvinna so nógvan streym, at tað nær- um ikki var neyðugt við kost- naðarmiklum oljuverkum, so hevur SEV kann ein gott siga, ikki lætt hond frá síðu hesum viðvíkjandi.Og vóru tað ikki menn við hugsjónum og dirvi, so hevði ikki ein tann einasta vindmylla stað- ið í nakrari oyggj í dag. Fyri umleið 10 árum síðan tók vestmenninurin Jóhan í Niðristovu sakina í egnar hendur, í strembanini at seta skjøtil á eina burðardygga vindorkuætlan, hetta meðan okkara monopolrasi SEV framvegis lá í fasta svøvn, hvat viðvíkti alternativari

vindorku. Sjálvur hevði Jó- han afturat síni útbúgving sum flogskipari, eisini nomið sær kunnleika innan alterna- tiva orku. Visionerur vilja- sterkur, og við áræði um, at hann við sínum førleika og vitan var greiður yvur at Føroyar frá natúrunar hond, var kanska tað besta stað í heimi, til billiga burðardygga vindorku, og so varð farið til verka.

Í staðin fyri SEV, sum bara kundi senda rokningina út til brúkarin, (júst sum teir hava gjørt hesa ferð) so tók fe- lagið Røkt, sum Jóhan hevði stovnað, allan figgjarligan váða í sambandi við hesa verkætlan Og tað sigur ikki so lítið um mannin sum kveikjara og íverksetara, hóast mær vitandi so hevur hann hóast hetta bragdið

ikki verið kosin ársins íverk- setari, nakað sum ein undr- ast yvur.

Táverandi stjóri í SEV var greiður yvir, at SEV hevði sovið í tímanum, og tískil vóru allar snildir brúktar til tess at steðga felagnum Røkt í føðingini. Ímillum annað gjørdi táverandi SEV stjóri vart við, at netið hjá SEV als ikki toldi, at streymur frá vindmyllum var koyrdur inn á netið hjá SEV. Og fyri tí um onkur " leyp á bláman " so ætlaði hann ikki at leypa aftaná. Men hann undirmetti sjálvsagt, bæði stovnarin og íverksetarin av Røkt, sum langt frammanundan tað, sá teir veldugu møguleikar vindorkan kom at hava fyri føroyska samfelagið.

At Felagið Røkt sum nú er dótturfelag hjá Vindrøkt av sínum eintingum tók á seg ein stóran figgjarliga váða, og at stjórin í felagnum var álitismaður, sum visti hvat hann fór í holt við, hevði helst ein avgerðandi leiklut, tá sitandi landsstýrismaðurin í orkumálum Eyðun Eltjør skar í gjøgnum, og gav Røkt loyvi til hesa verkætlan.

Tað eru umleið 10 ár síðan, at Røkt við loyvi frá lands- stýrismanninum í orkumál-

um, setti upp 3 vindmyllur á tí sum stovnarin metti var eitt hóskandi stað, omanvert Vestmanna. Sum ein hevur skilt, so hava tær rigga væl, eins og hava givið sítt ikast, og verði veruligi spírin og kveikarin til, at leiðslan í SEV er við at vakna við kaldan dreyum.

Einasta verkætlan í SEV hevur havt hesi 10 árin innan vindorku er eitt kopi projekt av Vindrøkt uppá 3 vindmyllur í Nes haga, sum ikki er hepnast serliga væl. Og eitt sokalla samarbeiði við Vindrøkt, hevur helst bert verið kávalótir frá SEV til tess, at styrkja sína monopol- støðu innan streymorku. so- leiðis at eingin annar veitari skuldi fáa fótin fyri seg.

Tí nú bráðdliga, helst aftaná at hava arbeiitt uppá verkætlanina í árávis, tveita teir hesa risa verkætlan inn til landsins mynduleikar, væl vitandi um, at ein annar veitari bert hevur 60 dagar freist til at geva boð uppá verkætlanina. Av 5 feløgum ið ætlaðu sær, at vera við í kappingini um alternativu orku, er nú bert tað eina, nevnliga Vindrøkt eftir.

Men fyrst tryggjaði SEV seg, við at fara út til komm-

ununar (brúkarin) við áheit- an um, at steymprísurin verður hækkaður við 5 oyrum. Aftaná tað leggur SEV sum fyrr sagt eina risa verkætlan fyri landsstýri, sum teir sjálvir hava arbeiitt uppá í árávis.

Hvat nú um SEV hevði somu treytir sum Vindrøkt, nevnliga 60 dagar til at pro- jektera eitt risaprojekt, og harafturat fáa íleggjarar, og alt annað uppá pláss innan nevnda tíðarskeið. Rokni ikki við, at SEV havði havt ein livandi kjans, og hvørjar fyritreytir hevur SEV fram um Vindrøkt, sum sigur, at tað samfelagsliga er meira gagnligt, um SEV skal fáa verkætlanina.

Jóhan í Niðristovu sigur í Dimmalætting 25.01.13 . Citat. Okkara verkætlan er samansett av føroyskum eigarum burtur av, og við at geva okkum loyvi, hevði SEV framvegis minka um oljunýtsluna við 10.000 tons- um, og felagsskapurin hevði kunna selt streymin fyri 130 kilowattíman. Tað vil siga við einum avlopi uppá 92,5 oyru. Men uttan at taka nakran váða yvurhøvdur. So eg veit ikki hví teirra ætlan, sum er saman við einum útlenskum íleggjara, samfelagsliga er

meira gagnlig. citat enda.

Samstundis sum SEV ikki hevur kunnað framleitt ein kwt. prís í Neshaganum fyri minni enn 40 oyru, so er teirra tilboði uppá hesa verkætlan sera sera ívasamt, eins og tað verður føroyski brúkarin sum so ella so, sum kemur at gjalda, um tilboðið hjá SEV ikki er realistiskt.

Tí eiga landsins myndug- leikar, at taka við tilboðnum frá Vindrøkt. Hetta felagið hevur royndirnar, eins og felagið við íleggjarum úr Føroyum tekur váðan av hesi verkætlan. Hinvegin, um monopolfyritøkan SEV verður tikin fram um Vind- røkt, so koma teir ella tey sum hava visionir og sum arbeiða privat við sjóarfalls- orku á føroysku firðunum, at missa sínar íleggjarar. Hetta kemur at hava við sær, at líka soleingi sum SEV hevur sovið omaná vindorkuni, líkaleingi verður tað til, at vit koma at gagnnýta tað veldugu orku, ið kann fáast úr tí stabili sjóvarfallsorku runt Føroya land.